

Joensuun kaupungin vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston kirje toimenpiteistä vanhusneuvostojen ja vammaisneuvostojen toimintaedellytysten parantamiseksi

Kunnanhallitus 20.01.2025 § 33

243/00.01.01.00/2020 Hallintosääntö muutokset 2020

Joensuun kaupungin vanhusneuvosto on kiinnittänyt kokouksissaan huomionsa siihen, ettei kaikissa Pohjois-Karjalan kunnissa ole toteutettu kuntalain 27 §:n mukaisia velvoitteita ikääntyneen väestön vaikuttamismahdollisuuksien todellisessa turvaamisessa heitä koskevien asioiden suunnittelussa ja valmistelussa.

Sen vuoksi vanhusneuvosto esittää, että kaikissa Pohjois-Karjalan kunnissa varmistetaan seuraavat toimenpiteet:

- Kaikissa kunnissa tulee olla Kuntalain 27 §:n edellyttämä vanhusneuvosto.
- Vanhusneuvoston edustajilla tulee olla oikeus osallistua läsnäolo ja puheoikeudella kaikkiin kunnan valmisteluelinten ja lautakuntien kokouksiin, joissa käsitellään ikääntyvän väestön elämään ja hyvinvointiin liittyviä asioita.
- Vaikka vanhusneuvosto ei lainsäädännön mukaan ole varsinainen luottamushenkilöelin, vaan niin sanottu vaikuttamistoimielin, niin siitä huolimatta on kohtuullista ja perusteltua, että vanhusneuvoston jäsenille maksetaan kokouksista kunkin kunnan luottamushenkilöiden palkkiosäännön lautakuntataksan mukainen kokouspalkkio.

Vanhusneuvosto perustelee esitystään sillä, että ikääntyvien ihmisten asioiden hoitaminen on tulevaisuudessa entistä haasteellisempi asia kaikissa Suomen kunnissa. Niin myös Pohjois-Karjalassa, missä joidenkin kuntien väestöstä jo yli 40 % on yli 65-vuotiaita eläkeläisiä. Erityisesti yli 85-vuotiaiden määrä kaksinkertaistuu seuraavan reilun kymmenen vuoden aikana, minkä seurauksena ikääntyneiden vanhusten asioiden hoitaminen kaikissa maakunnan kunnissa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa tulee olla jos ei tärkein, niin ainakin keskeisin hoidettava asia. Siinä työssä tarvitsemme entistä aktiivisempaa yhteistyötä kuntien omien vanhusneuvostojen kanssa paikallisten tarpeiden seurannassa. Se onnistuu vain siten, että vanhusneuvostojen edustus kuntien valmisteluelimissä hoidetaan kuntalain tarkoittamalla tavalla.

Kirje on saapunut Tohmajärven kuntaan vasta kun vanhusneuvoston jäsen Teuvo Karjalainen tiedusteli, Tohmajärven kunnanvaltuuston kokouksessa 9.12.2024 kunnanhallitukselta, että miksei asiaa ole käsitelty kunnanhallituksessa. Tohmajärven kunnan tekemien selvitysten perusteella kirje ei ole saapunut kaikkiin muihinkaan Pohjois-Karjalan kuntiin eikä esimerkiksi Joensuun kaupungin kirjaamossa tiedetty kuka tai miten on asiakirjan toimittanut Joensuun kaupunkiin. Joensuun kaupunginhallitus on kuitenkin merkinnyt asiakirjan tiedokseen [KH 06.05.2024 § 171](#).

Hyvinvointialueen vanhusneuvoston sihteeriltä saadun selostuksen mukaan kannanottoa ei ole ehkä laadittu hyvinvointialueen vanhusneuvoston kokouksessa, eikä siitä sen takia ole merkintää muistioissa. Luottamushenkilöiden palkkiot sekä jäsenten läsnäolo- ja puheoikeus toimielimissä on kuitenkin sellainen, joka aika ajoin nousee esiin vanhusneuvoston keskusteluissa.

Esimerkiksi joulukuussa 2023 asiaa on käsitelty muissa asioissa. [Dynasty tietopalvelu : Pohjois-Karjalan hyvinvointialue - Siun sote](#)

Marraskuun 2024 kokouksessa sitä käsiteltiin toimintasuunnitelman yhteydessä: [Dynasty tietopalvelu : Pohjois-Karjalan hyvinvointialue - Siun sote](#)

Siellä on kirjaus: "Joensuun kaupungin vanhusneuvosto on laatinut tästä lausunnon".

Kunnan toimielimiä ovat valtuuston lisäksi kunnanhallitus, lautakunnat, johtokunnat, niiden jaostot sekä toimikunnat (kuntalain 17 §). Kunnan luottamushenkilöitä ovat kunnan toimielimiin valitut jäsenet sekä muut kunnan luottamustoimiin valitut henkilöt (kuntalain 32 §). Vanhusneuvostot eivät ole kuntalaissa tarkoitettuja toimielimiä. Näin ollen vanhusneuvoston jäsenet eivät muodollisesti ole kunnan luottamushenkilöitä, vaikka heidän asemansa on lähes vastaava. Kunnallisten vanhusneuvostojen tehtävänä on vaikuttaa asioihin, joilla on merkitystä ikääntyneiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen, päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen tai heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta.

Kuntaliiton julkaisussa [Vanhusneuvosto osallistuu ja vaikuttaa](#) käsitellään Kuntaliiton kyselyn tuloksia sekä vanhusneuvoston asemaa ja tehtäviä lainsäädännössä. Jo tuolloin vuonna 2014 kaivattiin, sitä, että vanhusneuvoston edustajalla tulisi olla läsnäolo-oikeus kunnan toimielinten kokouksissa silloin, kun siellä päätetään ikäihmisten asioista.

Henkilö, jolla on ainoastaan puhe- ja läsnäolo-oikeus toimielimessä, ei juridisesti ole tehtäviensä osalta samassa asemassa kuin toimielimen jäsen. Tämän kategorian henkilöt eivät saa osallistua mahdollisiin äänestyksiin. Lisäksi on vielä huomioitava, että puhe- ja läsnäolo-oikeus perustuu nimenomaan siihen, että on katsottu, että tietyllä henkilöllä tulisi olla tietynlainen seurantamahdollisuus toimielimissä käsiteltävien asioiden suhteen. Eli oikeus tietää, millaisia asioita toimielimessä käsitellään, **jotta hän toisessa toimielimessä, jonka jäsen hän on**, voi hyödyntää näitä tietoja. Hyvää pohdintaa toimielimen kokouksessa läsnä olemisesta [Kuntaliiton blogissa](#), jossa pohditaan puhe- ja läsnäolo-oikeutettujen oikeutta salassa pidettäviin tietoihin. Asiaa tarkastellaan muun muassa vertailemalla tämän kategorian henkilöiden asemaa toimielinten jäsenien asemaan. Toisaalta kuntaliiton [hallintosääntömallin](#) kokouksessa läsnäolon perusteluissa todetaan myös, että jos toimielin antaa nuorisovaltuuston, vanhusneuvoston tai vammaisneuvoston edustajalle läsnäolo- ja puheoikeuden lautakunnan kokouksessa, läsnäolo-oikeus on syytä rajata siten, että läsnäolo-oikeutta ei ole silloin kun käsiteltäviin asiakirjoihin sisältyy salassa pidettäviä tietoja.

Vanhusneuvoston toimintasääntö on laadittu [KH 13.11.2023 § 296](#) ja on siis kohtuullisen tuore. Toimintasäännön mukaan kunnanhallitus pyytää, että Siun sote, sivistyslautakunta ja ympäristölautakunta nimeävät edustajan ja varaedustajan vanhusneuvostoon. Näiden edustajien kautta olisi siis mahdollista saattaa vanhusneuvoston tietoon asioita mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Tohmajärven kunnassa on vanhusneuvosto ja vanhusneuvoston jäsenille maksetaan kokouspalkkiot. Lautakunnissa tai muissa toimielimissä vanhusneuvostolla ei ole erikseen edustusta.

Kannanotto on kokonaisuudessaan **esityslistan liitteenä**.

Asian valmistelija

hallintopäällikkö Heidi Pitkänen, heidi.pitkanen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4002
tiedonhallinnan asiantuntija Saara Leinonen, saara.leinonen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4012

Esittelijä

kunnanjohtaja Mikko Löppönen, mikko.lopponen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4001

Päätösehdotus

Kunnanhallitus merkitsee kannanoton tiedokseen ja toteaa, että Tohmajärven kunnan vanhusneuvoston toimintasääntö on kohtuullisen tuore eikä päivitystarpeita ole.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.
